

Силабус курсу
Основи міжкультурної комунікації
(німецька)

Освітній ступінь – магістр

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 014.022 Середня освіта (Німецька мова і література)

035.043 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно) (німецька мова і література)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Німецька мова і література)
Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно)
(німецька мова і література)

Кількість кредитів – 2

Рік підготовки, семестр – 1 рік, II семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять:

Консультації:

Мова викладання: німецька

Основи міжкультурної комунікації

Керівник курсу

к. філог.н., доцент Ящик Наталія Романівна

Контактна інформація yashchik@tnpu.edu.ua

Опис дисципліни «Основи міжкультурної комунікації»

Мета викладання навчальної дисципліни «Основи міжкультурної комунікації» полягає у розвитку у студентів міжкультурної компетенції, яка виражається в здатності до міжкультурного спілкування, та формування «міжкультурної особистості». Основними завданнями вивчення дисципліни є пробудити зацікавленість студентів-германістів до явищ і феноменів німецькомовної культури; виховання у них чуйного, делікатного ставлення до культурних цінностей іншого народу; розвиток вміння орієнтуватися у феноменах іншого способу життя, іншого способу мислення і висловлювання почуттів, іншої ієрархії цінностей, вступати з ними в діалог, критично осмислювати і творчо вбудовувати у власну картину світу; формування достатнього обсягу диференційованих знань про німецьку культуру у широкому розумінні з врахуванням необхідності їх постійного оновлення; розвиток стратегій поведінки для забезпечення здатності студентів до орієнтації і належних та доречних дій і вчинків в нових культурних і/або міжкультурних контекстах життєдіяльності.

Навчальний контент

№з/п	Теми	Результати навчання
Змістовий модуль 1. Kultur. Kommunikation. Interaktion		
1.	Thema 1. Der Begriff «Kultur». Grenzen des Kulturbegriffs	Die Studenten können folgende Begriffe erklären: Kultur und Kulturdefinitionen. Strukturmerkmale der Kultur. Kulturstandards. Kulturschock. Kulturelle Vielfalt in der BRD.
2.	Thema 2. Deutsche Mentalität: Ursprung und Entwicklung	Die Studenten verfügen über Kenntnisse zu folgenden Themen: die Ursprünge der deutschen Mentalität. Götterwelt der alten Deutschen. Stellung der Frau bei alten Germanen. Deutsche Werte und Lebensleitlinien. Religion. Konfessionen in Deutschland.
3.	Thema 3. Das Konzept des Nationalcharakters. Schwierigkeiten und Verallgemeinerungen	Die Studenten verfügen über Kenntnisse zu folgenden Themen: Nationale Charakterzüge der Deutschen. Gemütlichkeit als Wesenszug des deutschen Nationalcharakters. Stereotype und Vorurteile über die Deutschen. Der «Westen» und «der Osten». Der stereotypische Vergleich zweier Denkweisen. Deutsche Helden. Typisch deutsche Typen.
4.	Thema 4. Raumwahrnehmung der Deutschen, kulturspezifische Prägung	Die Studenten verfügen über Kenntnisse zu folgenden Themen: Raumkonzepte. Abgegrenztheit von der Außenwelt. Bedürfnis nach Privatem. Sesshaftigkeit. Deutsche Wohnkultur. Die Wohnungseinrichtung. Räumliche Distanz zwischen Interaktionspartnern.
5.	Thema 5. Zeitwahrnehmung der Deutschen, kulturspezifische Prägung	Die Studenten verfügen über Kenntnisse zu folgenden Themen: Der Umgang mit der Zeit. Die Reglementierung des Alltags. Diktat der Zeit. Termindruck. Ein deutscher Tagesplan. Pünktlichkeit auf deutsch und auf ukrainisch.

Змістовий модуль 2. Kulturelle Differenzen

6.	Thema 6. Sitten und Normen als Bestandteile der kulturspezifischen Verhaltensmuster	Die Studenten verfügen über Kenntnisse zu folgenden Themen: Landestypische Dinge der Deutschen. Essgewohnheiten der Deutschen. Deutsche regionale Spezialitäten. Deutsche Essgewohnheiten im Umbruch. Die Heiratsitten in Deutschen und in der Ukraine. Das durchschnittliche Heiratsalter. Deutsch-ukrainische Ehen.
7.	Thema 7. Xenophilie und Xenophobie der Deutschen	Die Studenten verfügen über Kenntnisse zu folgenden Themen: Die Einstellung der Deutschen gegenüber Fremden. Nationale Minderheiten in Deutschland: die Sorben, die Dänen, die Friesen, die Sinti und Roma. Die neuen Deutschen. Ausländerfeindlichkeit in Deutschland
8.	Thema 8. Deutsche verbale und nonverbale Sprache	Die Studenten verfügen über Kenntnisse zu folgenden Themen: Interkulturelle Missverständnisse. Die deutschen Tabuthemen. Deutsche Interjektionen. Begrüßungs- und Abschiedsformel. Duzen-siezen im heutigen Deutsch. Die Deutschen und der Humor. Deutsche nonverbale Sprache.
9.	Thema 8. Deutsche Symbolwörter	Die Studenten verfügen über Kenntnisse zu folgenden Themen: Farben als Symbole. Zahlen als Symbole. Symbolischen Bedeutung von Bäumen. Symbolik der Blumen. Symbolische deutsche Eigennamen. Glücksbringer-Symbole.
10.	Thema 10. Netikette	Die Studenten verfügen über Kenntnisse zu folgenden Themen: Grundregeln für das Verhalten im Netz. Regeln für Soziale Netzwerke wie Facebook und Co. Regeln für WhatsApp und weitere Messenger. Regeln für die Nutzung des Smartphones. Regeln bei Fotos und Videos.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
Загальні компетентності	
ЗК1.	Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ у галузях лінгвістики, літературознавства та методики навчання іноземних мов і культур, уміння чітко встановлювати причиннонаслідкові зв'язки та приймати конструктивні рішення на основі сформованих загальнолюдських цінностей.
ЗК2.	Здатність до осмислення предметної галузі (лінгвістика, літературознавство, методика навчання іноземних мов і культур) та розуміння специфіки професійної діяльності.
ЗК3.	Здатність системно застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології в професійній і науковій діяльності.
ЗК 4.	Здатність до застосування інтегрованих знань та здобутих компетентностей в широкому діапазоні можливих місць працевлаштування та повсякденному житті, до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК 5.	Здатність до проведення досліджень, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, моделювати проекти автономно чи в команді, мотивувати людей та досягати спільної мети.
ЗК7.	Здатність до письмової та усної комунікації державною та іноземними мовами у всіх різновидах соціальних та культурних контекстів та професійної діяльності, збагачення власного мовлення.
ЗК 8.	Здатність планувати та управляти часом, діагностувати власні стани та почуття для забезпечення ефективної та безпечної професійної діяльності, виробляти власну стратегію і тактику професійної поведінки та особистісного зростання, генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу і підприємливість, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
ЗК 9.	Здатність вчитися, бути сучасно навченим, усвідомлювати і оволодівати можливістю навчання впродовж життя
ЗК10.	Здатність проявляти соціальну активність, діяти відповідально і свідомо, дотримуватись морально-етичних аспектів професійної діяльності, академічної доброчесності..

Фахові компетентності	
ФК 1.	Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
ФК 2.	Здатність критично осмислювати сучасну термінологію, наукові поняття, концепції, методи, технології і засоби навчання іноземних мов і культур, розкривати загальні тенденції, закономірності розвитку методики навчання іноземних мов і культур як науки.
ФК 3.	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
ФК 4.	Здатність вирішувати комплексні проблеми у галузі професійної діяльності на підґрунті концептуальних і методологічних знань з лінгвістики, літературознавства, методики навчання іноземних мов і культур, психології і педагогіки вищої школи, методики викладання дисциплін у вищій школі з дотриманням принципів науковості та інтеграції.
ФК 5.	Здатність застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасних методик і освітніх технологій для формування ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти.
ФК 6.	Здатність формувати в учнів і студентів уміння користуватися метамовою лінгвістики, літературознавства та перекладу, виконувати передбачені навчальними програмами види мовних та літературознавчих аналізів.
ФК 7.	Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі освіти.
ФК 8.	Здатність виявляти розуміння предмета, структури і ролі лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; чітке уявлення про походження мови, принципи і механізми її функціонування й розвитку; усвідомлення ролі мови в житті соціуму; уміння розвивати в учнів та студентів необхідні мовні та мовленнєві компетентності.
ФК 9.	Здатність використовувати профільні знання в галузі літературознавства для оцінки сучасного літературного процесу в Україні та світі, теоретиколітературних узагальнень, виокремлення тенденцій розвитку мистецтва, розуміння феномену естетичного в усній та писемній традиції.
ФК 10.	Здатність чітко й виразно висловлювати думку, використовувати знання законів техніки мовлення, можливості голосу вчителя як засобу педагогічного впливу, усвідомлювати роль експресивних,

	емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.
ФК 11.	Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраних галузях фахових методик та філологічних досліджень, усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у цих галузях, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
ФК 15.	Здатність використовувати можливості мережевих програмних систем та Інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.
Програмні результати навчання	
ПРН 1	Знання та тлумачення сучасної термінології, наукових понять, законів, концепцій, учень і теорій, методів дослідження мови, літератури та перекладу. Розуміння та тлумачення загальних тенденцій, закономірностей розвитку гуманітарних наук, їх ролі у формуванні наукової картини світу.
ПРН 2.	Знання теорії та методики навчання іноземних мов і культур, інноваційних та інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних технологій навчання. Розуміння та тлумачення загальних тенденцій, закономірностей розвитку психології та педагогіки вищої школи.
ПРН 3.	Знання та розуміння стратегії сталого розвитку та сутності взаємозв'язків між мовою та людиною як соціальною істотою.
ПРН 4.	Знання методології наукового пізнання як концептуальної основи професійної діяльності викладача гуманітарних наук, розуміння динаміки розвитку сучасних наукових теорій, що оновлюють методологію дослідження мови, літератури, перекладу та навчання іноземних мов і культур.
ПРН 7.	Уміння абстрактно та критично мислити, приймати конструктивні рішення на основі наявних загальнолюдських цінностей, логічних аргументів та перевірених фактів, гармонійного поєднання знань з гуманітарних наук, методики їх навчання та культури педагогічного спілкування.
ПРН 8.	Уміння інтегрувати методи емпіричного та теоретичного рівнів пізнання в освітньому процесі, застосовувати спостереження, зіставлення й протиставлення фактів і явищ, нового з відомим, структурування, систематизацію та категоризацію інформації, використовувати індукцію, дедукцію, абстрагування, конкретизацію, аналіз, синтез на рівні, необхідному для вирішення науководослідних завдань та проблем професійної

	діяльності викладача німецької і другої іноземної мов та зарубіжної літератури.
ПРН 9.	Уміння аналізувати з наукової точки зору фундаментальні гносеологічні, соціальні, культурні, філологічні, педагогічні та психологічні явища і процеси, використовувати методологію цих сфер знання у різних видах професійної діяльності.
ПРН 10.	Уміння конструювати моделі явищ та процесів лінгвістичних та освітніх систем, планувати, організувати, здійснювати і презентувати наукові теоретичні і прикладні дослідження у конкретній філологічній галузі та галузі фахових методик, обґрунтовувати їх результати та прогнозувати наслідки відповідних дій.
ПРН 11.	Здатність працювати з текстовою, графічною та числовою інформацією за допомогою комп'ютера; використовувати можливості мережових програмних систем для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; вміння користуватися електронними словниками, здійснювати пошук якісних методичних матеріалів у мережі Інтернет.
ПРН 14.	Уміння співпрацювати в полікультурному середовищі для забезпечення ефективної взаємодії у сфері науки і освіти, створювати умови для міжкультурної комунікації, володіти технологіями усного і писемного спілкування державною та іноземною мовами у всіх різновидах соціальних і культурних контекстів та професійній діяльності, здатність до міжособистісної взаємодії, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, толерантного ставлення до різних точок зору в умовах полікультурного, варіативного середовища та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.
ПРН 15.	Уміння сприймати та аналізувати світоглядні соціально й особистісно значущі аспекти філософських проблем, пов'язаних із сферою майбутньої професійної діяльності та пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору та висловлюючи власні висновки
ПРН 16.	Уміння демонструвати соціальну активність, власну авторитетність, відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності, вдосконалювати протягом життя здобуті під час навчання предметні компетентності, дотримуватись етики академічної і професійної доброчесності.
ПРН 17.	Уміння актуалізувати власний потенціал, проектувати та реалізувати власні освітні траєкторії особистісного зростання з високим рівнем автономності, оцінювати результати своєї праці.

ПРН 18.

Уміння адаптуватись та діяти в новій ситуації, діагностувати власні стани та почуття для забезпечення ефективної та безпечної професійної діяльності

Літературні джерела

1. Верецагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура: Три лингвострановедческие концепции. М.: Индрик, 2005.
2. Гінка Б.І. Die Deutschen: Ein soziokulturelles Bild des Volkes. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2014.400с.
3. Донец П.Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации. Харьков, 2001.
4. Мальцева Д.Г. Германия: Страна и язык: Лингвострановедческий словарь. М., 1998.
5. Маслова В.А. Линвокультурология. М.: Академия,2004.
6. Садохин А.П. Межкультурная коммуникация. М.: Альфа-МИНФРА, 2004.
7. Супрун Н.И. Немецкий язык: Пособие по межкультурной коммуникации. М.: Высшая школа, 2008. 253с.
8. Broszinsky-Schwabe. Interkulturelle Kommunikation: Missverstaednisse–Verständigung. Wiesbaden: VS Verlag, 2011. 250 S.
9. Chen H., Jäger H. Kulturschock: Mit anderen Augen sehen. Leben in fremden Kulturen. Verlag Rump, 2003. 240 S.
10. Ertelt-Vieth A. Interkulturelle Kommunikation und kultureller Wandel: Eine empirische Studie zum russisch-deutschen Schüleraustausch. Tübingen : Günter Narr- Verlag, 2005. 391 S.
11. Heringer, H.J. Interkulturelle Kommunikation. Grundlagen und Konzepte. Tübingen: Narr- Verlag, 2007.336 S.
13. Kapumba Akenda J. Kulturelle Identität und interkulturelle Kommunikation: Zur Problematik des ethischen Universalismus im Zeitalter der Globalisierung. Frankfurt am Main: IKO-Verlag für Interkulturelle Kommunskation, 2004.298 S.
14. Lüsebrink H.-J. Interkulturelle Kommunikation: Interaktion, Fremdwahrnehmung, Kulturtransfer. Metzler Verlag, 2008. 213S.
15. Podsiadlowski A. Interkulturelle Kommunikation und Zusammenarbeit. Interkulturelle Kompetenz trainieren. Mit Übungen und Fallbeispielen. Franz Vahlen, 2004.164 S.
16. Trad A.R. Tabuthemen in der interkulturellen Kommunikation: Ein Beitrag zur Landeskundedidaktik im DaF-Studium. Berlin : Peter Lang, 2001. 184 S.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в тому числі з використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується так:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-5). Усне опитування, тести, практичні завдання	40
Модуль 2 (теми 6-10). Усне опитування, тести, практичні завдання	40
Залік (теми 1-10) – тести, завдання	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю